

PROGRAM VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA GOZDARSTVA IN LESARSTVA V SLOVENIJI*

Pri usmerjanju gospodarskega razvoja kot materialnega temelja našega nacionalnega razvoja ne bi smeli zanemarjati vloge in pomena naravnih dejavnikov, kot je zlasti razpoložljivi prostor SR Slovenije. Ta prostor si približno na polovico delita kmetijstvo in gozdarstvo, biotehniška fakulteta pa vzgaja strokovnjake za gospodarjenje s tem prostorom.

Gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije sta v nacionalnem in jugoslovanskem okviru pomemben dejavnik na področju proizvodnje in predelave lesa, ki je že doslej izrazito izvozno usmerjena. Predvsem pa je pomembno, da so vse možnosti, da se vključevanje tega gospodarskega področja v mednarodno menjavo še okrepi. To bo izvedljivo, če bomo v prihodnje v našem gospodarstvu razvijali vse, kar je v resnici perspektivno, in v obsegu, ki ga zmoremo. Ob jasnejši usmeritvi naše politike glede razpoložljivega prostora bi si naš delovni človek tudi na področju kmetijstva in gozdarstva lahko ustvaril ugodnejšo perspektivo za svoj obstanek in boljše življenje.

Drug pomemben dejavnik na tem področju je različnost prostora, ki ga zavzemajo gozdovi. Slovenija leži v geografskem prostoru, kjer nahajamo na razmeroma majhni površini vse rastiščne komponente in oblike gozda, ki bi jih sicer morali iskati širom vse Evrope. Ta prostor predstavlja dragocen naraven gozdarski laboratorij, ki se ne da umetno ustvariti in ki ga mora pedagoško in znanstveno delo znati ovrednotiti. Delež gozdnosti in delež kmečkih gozdov, ki sta med največjimi v evropskih deželah, sta narekovala in omogočila nekatere izvirne ureditve gospodarjenja z gozdovi (uveljavljanje gozdnogospodarskih območij, enotno načrtno gospodarjenje z vsemi gozdovi ne glede na lastništvo, pritegnitev kmečkih lastnikov gozdov k samoupravljanju v enotnih gospodarskih organizacijah itd.), ki jih drugod (skandinavske dežele) skušajo uvajati v drugačnem obsegu in z drugačnimi metodami. Nekatere od teh ukrepov skušajo uvajati tudi v sosednjih republikah. Takšna organizacijska oblika gospodarjenja z gozdovi ob razvijajočem se samoupravljanju omogoča uspešnejše izkoriščanje doslej še neaktiviranih proizvodnih potencialov ter racionalnejše izkoriščanje rezultatov lastnih in tujih raziskovanj in izkušenj, novih tehnologij in metod dela, obenem pa obeta ugodnejše ekonomske rezultate v korist neposrednih proizvajalcev, kolektivov in skupnosti.

Biotehniška fakulteta s svojim gozdarskim oddelkom je pri razvijanju gozdnega in lesnega gospodarstva že doslej uspešno sodelovala, ne le z usposabljanjem visokokvalificiranih strokovnih kadrov, temveč tudi s svojim neposrednim angažiranjem v gospodarski operativi. Zaradi omenjenih specifičnih pogojev lahko

* Povzete iz gradiva sveta gozdarskega oddelka biotehniške fakultete.

uspešno oblikujemo na tej fakulteti strokovnjake tudi za druge dežele. Okolje z vzori oblikuje človeka in široko orientiranega strokovnjaka, ki tudi ob naglem razvoju znanosti ne bo zastarel. V prostoru med velikimi etničnimi skupinami pomeni slovenski študij gozdarstva s svojim širokim obeležjem tudi pomemben prispevek k splošnemu medsebojnemu sporazumevanju.

Racionalen razvoj visokošolskega študija gozdarstva in lesarstva v Sloveniji narekujejo: velike proizvodne možnosti v gozdu, nacionalni pomen gozdnega in lesnega gospodarstva in delež stroke v jugoslovanskem in evropskem prostoru z edinstvenim rastiščnim položajem v Sloveniji. Bodoči razvoj pedagoškega in raziskovalnega dela je torej odvisen od nalog, ki stoje pred gozdnim in lesnim gospodarstvom: vedno večja proizvodnja lesa ob istočasni krepitvi družbeno-socialnih funkcij gozda (varovanje drugih gospodarskih in negospodarskih aktivnosti, pomen gozda za rekreacijo, gozd kot oblikovalec pokrajine, gozd v vodnem gospodarstvu, ohranjanje zdrave biocenoze itd.). V ta namen je potrebno pospešeno in sinhronizirano razvijati na gozdarskem oddelku dva študija oziroma odseka, in sicer gozdarskega in lesarskega.

Po raznih analizah potrebujemo v Sloveniji letno 10—15 inženirjev gozdarstva in 15—20 inženirjev lesarstva, skupno torej okoli 25—35 inženirjev. Omejeno število slušateljev je normalen pojav, kar dokazujejo stare gozdarske fakultete drugod po Evropi. Kontinuiran priliv svežih moči je potreben zaradi naglega razvoja stroke tako na biološkem kot na tehničnem in ekonomskem področju, zaradi uspešnejših nadaljnjih selekcijskih procesov na vseh zoriščih v gozdnem in lesnem gospodarstvu in končno tudi zaradi naravnega obnavljanja. Prav zaradi tega razvoja je naloga fakultete še pomembnejša v pogledu raznih oblik podiplomskega študija. Pedagoško delo v gospodarski operativi v tej obliki je na naši fakulteti že zaživelo tako v republiškem kot v medrepubliškem prostoru ter je doseglo velik odziv in dobre rezultate. Prav na tem področju se pojavlja slovenska gozdarska šola z novimi zamislimi.

Študij gozdarstva in lesarstva je na našem oddelku relativno poceni, saj stane manj kot en promile od ustvarjenega bruto produkta gozdarstva in lesne industrije, raziskovalno delo pa nekaj nad en promile. Če upoštevamo pri tem še druge funkcije gozda, varovalne in socialne, ki postajajo prav tako pomembne kot gospodarske, potem tudi ta promile povsem zbledi.

Zahtevne naloge gozdarstva in lesarstva zlasti zaradi skromnih slovenskih materialnih pogojev zahtevajo sodoben in kvaliteten visokošolski študij, združen z znanstvenim delom na tem področju. Zato in zaradi naglega razvoja znanosti in tehnike je potrebno uveljavljati takšen pouk, na podlagi katerega bosta diplomant gozdarstva in lesarstva tudi po odhodu s fakultete lahko aktivno spremljala in aplicirala sodobne dosežke. V ta namen je potrebno med drugim postopoma uresničevati naslednje pomembnejše dolgoročne naloge:

— učno snov osredotočiti na idejno in usmerjevalno jedro, za vse ostalo pa pripraviti in preusmeriti slušatelja na samostojen študij literature in drugih pripomočkov;

— modernizirati učne pripomočke in metode, med njimi tudi terenski pouk, z namenom, da slušatelj lažje dojame temelje gozdarske in lesarske znanosti;

— dvigniti kakovost pouka z ustvarjanjem individualnega kontakta med predavatelji in slušatelji;

— uveljavljati takšen pedagoški proces, ki ga bosta sestavljala dva neločljiva dela, in sicer pouk z rednim slušateljem in permanentno spremljanje diplomantov fakultete v praksi;

— oblikovati znanstveno delo v tem smislu, da bo vzpodbujalo in oplemenjevalo pedagoško delo in obratno, kar bo moč doseči z enotnimi programi pedagoškega in raziskovalnega dela.

Iz takšnega dolgoročnega programa izhajajo naslednje naloge, ki so prioriteta značaja in je njihova izvršitev potrebna v krajšem roku:

1. poglobljanje že dosežene integracije gozdarskega oddelka z Inštitutom za gozdno in lesno gospodarstvo, nadaljnje vsebinsko in organizacijsko povezovanje oziroma stapljanje pedagoškega in raziskovalnega dela, reduciranje dosedanjega števila kateder, usklajeno programiranje, financiranje in izvajanje raziskovalnega dela;

2. modernizacija učnega programa in ukinitvev nekaterih predmetov. Ob tem se mora vzporedno modernizirati tudi pouk, in sicer:

— z navajanjem študentov k aktivnejšemu uporabljanju literature,

— z urejanjem objektov za terenski pouk (gozdni predeli, deli gozda, sistem transportnih naprav, metodika nauka o delu itd.),

— z ureditvijo predavalnic s sodobnimi pripomočki za pedagoško delo (grafoskopi, diapojektorji, filmski projektorji itd.) in z ustreznim prirejanjem predavanj;

3. pritegnitev študentov k aktivnemu sodelovanju pri modernizaciji učnih programov, pouka in razvoja oddelka kakor tudi njihovo načrtno pritegovanje k raziskovalnemu delu;

4. pospešeno razvijanje centralne gozdarske biblioteke v sklopu biblioteke biotehničnih ved;

5. formiranje dokumentacijskega centra za gozdarstvo in lesarstvo;

6. spremljanje udejstvovanja diplomantov v praksi, in sicer:

— s prirejanjem rednih visokošolskih dnevov in kolokvijev za širši krog strokovnih sodelavcev iz operative,

— z uvajanjem rednega razširjenega seminarskega dela v obliki večdnevni seminarjev podiplomskega značaja, vsako leto in po različnih specialnostih, na podlagi dosedanjih večletnih izkušenj in sodobnih seminarskih metod,

— z usmerjanjem diplomantov-pripravnikov iz operative pri opravljanju strokovnih izpitov,

— z organiziranjem strokovne pomoči pri usposabljanju specialistov in doktorantov (asistentov in perspektivnih strokovnjakov iz operative).

Na področju razvoja materialne in kadrovske baze je za nadaljnje uresničevanje postavljenega razvojnega programa potrebno:

1. pritegniti sposobne kadre z gozdarskega inštituta k pedagoškemu procesu kakor tudi kadre iz operative k raziskovalnemu in pedagoškemu delu;

2. razvijati lesni odsek, spopolnjevati gozdarski odsek in povečati obseg raziskovalnega dela s postopno krepitvijo pedagoškega in tehničnega kadra, in sicer za okoli 14 članov (predavateljev in asistentov) pedagoškega in 10 članov tehničnega kadra;

3. zgraditi in urediti že predvidene objekte, in sicer:
- za lesni odsek predviden paviljon v bližnji prihodnosti z delavnicami in laboratoriji za tehnologijo lesa, za mehanično predelavo, za kemično predelavo, za zaščito lesa in za lesno strojništvo,
 - opremo laboratorijev za gozdarski odsek, in sicer za fiziologijo gozdnega drevja, za fiziologijo gozdnega dela in za entomologijo,
 - laboratorijsko polje in arboretum pod Rožnikom.

Ob uresničevanju takšnega razvojnega programa bo zagotovljen dotok ustreznega števila kvalitetnih strokovnih kadrov, kar je prvi pogoj za napredek našega gospodarstva, katerega pomemben del je tudi gozdno in lesno gospodarstvo. Čvrsta organska povezava operative ter pedagoškega in raziskovalnega dela bo kot integralni del naše družbe lahko optimalno prispevala k njenemu razvoju.